

Samvirkemuseet

Frivillige organisasjoner i samarbeid med Bærum kommunes kulturavdeling og natur- og idrettsforvaltning markerer Kulturminneåret 2009 med et arrangement i måneden. I kulturminneåret er månedens kulturminne knyttet til det månedlige vandringen.

Like ved Gjøttum stasjon på Kolsåsbanen ligger Samvirkemuseet. Det ble åpnet 18. august 1980 og fremstår som en gammel krambu. Opprinnelig lå landhandelen i Arna utenfor Bergen. Den ble bygget av Arne Forbrugsforening som ble stiftet i 1867 av fabrikkene og tekstilarbeiderne ved Arne fabrikk. I 1872 åpnet den første butikken.

Ved feiringen av Samvirkelagets 100 års-jubileum i 1967 ble den gamle bygningen gitt som gave til NKL – Coops hovedorganisasjon. Med god hjelp fra håndverkere og arkitekten fra Bergen Brygge ble bygningen flyttet til Gjøttum. Prisen for denne flyttingen vil NKL helst glemme.

Landhandelen på Arna lå ved sjøen, som var den viktigste transportåren på den tida. Bakeriet i butikken forsynte områdene innover fjorden med brød, som ble fraktet med dampbåt. Butikken var bygget over samme lest som andre samvirkelag fra slutten av 1800- tallet frem til selvbetjeningsbutikkene på 50-tallet. Det var like langt fra inngangsdøren til disken og fra disken til hyllene bak. Til venstre stod manufakturvarene, i midten kolonialvarene og til høyre isenkram eller jernvarer. Her fikk folk alt de trengte, fra nymalt kaffe, rottefeller, parafin, syltepresse, hestesko, fargepulver til maling og gummihæler til sko. Vi skal heller ikke glemme butikken som sentral nyhetskilde og sosial møteplass.

Samvirketanken, som ble født av ververne ved Rochdale i England i 1844, ble lagt til grunn for butikkvirksomheten. Det spesielle med dette er at medlemmene eier virksomheten. Vi kjenner det igjen i Coops slagord "litt ditt". I Norge arbeidet en rekke kjente personer, blant annet folkelivsforskeren Eilert Sundt og skogeieren Helge Væringsaasen, for å opprette samvirkeforeninger i landet.

I museet er det i tillegg til den autentiske butikken, innredet en hybel i gammel stil helt øverst i bygningen. Der bodde bakeren. Han måtte stå opp midt på natten for å fyre i bakerovnen. I den gamle melboden er NKLS første styrerom gjenskapt med bilder av samtlige styre- medlemmer fra stiftelsen og frem til i dag. I underetasjen hvor det opprinnelig var bakeri og rom for sildetønner, er det nå selskapslokale.

Samvirkemuseet har tatt vare på interiør og varer, fra riktig gamle dager og frem mot vår tid og viser hvordan detaljhandelen foregikk før i tida med mer enn 4000 registrerte artikler. Pensjonister kjenner seg igjen fra ungdommen og barna lar seg føre tilbake til en tid med helt andre forbruksvaner og livsmønstre. I et eget idéhefte for skolen heter det blant annet: "Når barna kommer inn i butikken og får se hvordan handelen foregikk i tidligere tider og de får se hva slags varer folk kjøpte, blir historien noe konkret og levende. Butikken forteller ikke bare om handel, den gir et bilde av levetilstand generelt, blant annet kosthold, klær og andre sider ved det daglige livet".

Ida Haukeland Janbu